

Minister - Członek Rady Ministrów Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

Jan Grabiec

BPRM.413.6.19.2025

Warszawa, 2 października 2025 r.

Pan Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w związku z wystąpieniem z 5 sierpnia 2025 r.¹ w sprawie udzielenia przez Prezesa Rady Ministrów kontrasygnaty postanowieniom Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o powołaniu do pełnienia urzędu na stanowisku asesora sądowego w wojewódzkim sądzie administracyjnym, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Zgodnie z art. 144 ust. 2 Konstytucji RP akty urzędowe Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wymagają dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów, który przez podpisanie aktu ponosi odpowiedzialność przed Sejmem.

Kontrasygnata Prezesa Rady Ministrów pełni rolę jednego z doniosłych mechanizmów konstytucyjnych. Jest ona nie tylko czynnością techniczną, lecz wyrazem współodpowiedzialności politycznej i ustrojowej za akt urzędowy Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

W wyniku kryzysu konstytucyjnego lat 2015-2023 doszło do zachwiania podstaw systemu ustrojowego opartego na wartościach wyśłowionych w Konstytucji RP, w tym przede wszystkim w jej art. 2. W takich warunkach szczególnego znaczenia nabiera ciążący na wszystkich organach władzy publicznej obowiązek podejmowania działań, których celem jest realizacja zasady nadrzędności i bezpośredniego stosowania Konstytucji – w granicach kompetencji, jakie danemu organowi przysługują.

W piśmie z dnia 5 sierpnia 2025 r. Pan Rzecznik osobiście podnosi, że istnieje problem ustrojowy, jakim jest status Krajowej Rady Sądownictwa. Jak wskazano w uchwale Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 grudnia 2023 r. w sprawie skutków usunięcia kryzysu konstytucyjnego w kontekście pozycji ustrojowej oraz funkcji Krajowej Rady Sądownictwa w demokratycznym państwie prawnym (M.P. poz. 1457) obecne ukształtowanie składu Krajowej Rady Sądownictwa jest sprzeczne z Konstytucją RP, Traktatem o Unii Europejskiej oraz Konwencją o ochronie

¹ Znak: VII.603.5.2025.JRO

praw człowieka i podstawowych wolności. W takiej sytuacji każdy akt nominacyjny z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) może budzić uzasadnione wątpliwości w perspektywie standardu konstytucyjnego, traktatowego oraz konwencyjnego.

Odnosząc się do poruszonej przez Pana Rzecznika kwestii praktyki Prezesa Rady Ministrów w zakresie kontrasygnowania aktów powołania asesorów sądów administracyjnych, należy podnieść, że istnieje znacząca różnica w sytuacji asesorów sądów powszechnych i asesorów sądów administracyjnych. Różnica ta wynika ze swoistej sytuacji przymusowej, w jakiej znaleźli się egzaminowani aplikanci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Zgodnie bowiem z art. 33a ust. 6 i 7 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2022 r. poz. 217, z późn. zm.), tylko aplikanta, który na liście uprawnionych do wyboru stanowiska asesorskiego zajmował miejsce, z którego nie było już wyboru, na jego wniosek umieszcza się na listach przez kolejne 3 lata. Zasada ta dotyczy również aplikanta, który z przyczyn losowych nie złożył oświadczenia o wyborze stanowiska asesorskiego, jednakże tylko na przyszłorocznej liście. Aplikant, który nie dokonał wyboru wolnego stanowiska asesorskiego traci uprawnienie do zostania sędzią. Powołane przepisy nakładają więc na absolwentów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury presję terminu, w jakim zostać mogą asesorami w sądach powszechnych. Natomiast w przypadku asesorów sądów administracyjnych nie muszą oni legitymować się zdaniem egzaminem sędziowskim, startując w konkursie i tylko od ich woli zależy, w którym konkursie i kiedy zgłoszą swoją kandydaturę. Nie można przy tym tracić z pola widzenia, że wiele osób nie przystępuje do konkursów właśnie ze względu na niekonstytucyjnie ukształtowany skład Krajowej Rady Sądownictwa.

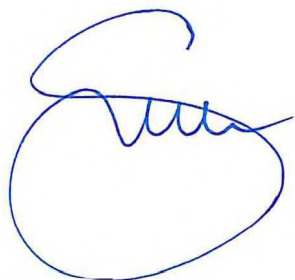
Argument, że wakaty asesorskie wydłużają postępowania i naruszają prawo do sądu w rozsądnym terminie, należy ocenić jako niepełny. Prawo do sądu ma bowiem dwa nierozdzielne wymiary: sprawność i szybkość postępowania oraz niezależność i bezstronność organu orzekającego. Orzeczenie wydane szybko, lecz przez organ, którego niezależność jest podważana, nie realizuje prawa do sądu, ani w wymiarze konstytucyjnym, ani konwencyjnym.

Udzielając kontrasygnaty aktom Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o powołaniu do pełnienia urzędu na stanowisku asesora sądowego, Prezes Rady Ministrów jest zobowiązany uwzględnić wszystkie powyżej przedstawione argumenty i okoliczności. Należy przy tym podkreślić, że działania Prezesa Rady Ministrów nie są gestem politycznego sprzeciwu, lecz wykonaniem obowiązku ochrony wartości państwa prawa i dobra

wspólnego. To nie brak kontrasygnaty jest tym elementem, który uniemożliwia przywrócenie praworządności i poszanowania dla konstytucyjnie gwarantowanych praw i wolności, lecz brak współdziałania wszystkich organów władzy publicznej i ich reprezentantów w tym procesie. Dodać należy, że Konstytucja RP nie przewiduje sytuacji, w których udzielenie kontrasygnaty byłoby obowiązkiem Prezesa Rady Ministrów oraz nie wyznacza konkretnego terminu na podjęcie takiej decyzji.

W uchwale nr 162 w sprawie przeciwdziałania negatywnym skutkom kryzysu konstytucyjnego w obszarze sądownictwa z dnia 18 grudnia 2024 r. (M.P. poz. 1068) Rada Ministrów dostrzegła konieczność podjęcia działań naprawczych w celu wyeliminowania naruszeń wynikających z braku niezależności Krajowej Rady Sądownictwa. Nawet jeśli – jak zauważa Pan Rzecznik w swoim piśmie – osiągnięcie tego celu może być procesem długotrwałym, nie zwalnia to żadnego organu władzy publicznej od współodpowiedzialności za odbudowę ładu w wymiarze sprawiedliwości zgodnie z Konstytucją RP oraz wiążącym Rzeczpospolitą Polską prawem międzynarodowym.

Z wyrazami szacunku

Do wiadomości:

Pani Joanna Knapieńska, Prezes Rządowego Centrum Legislacji